

BÀN THÊM VỀ NGUỒN GỐC CỦA HÁT XOAN PHÚ THỌ

Đỗ Khánh Nhung*

Tóm tắt: Hát Xoan, hay hát Lãi Lèn, hát Thờ, hát Khúc môn đình... là lối hát thờ có lịch sử lâu đời, gắn liền với tín ngưỡng thờ cúng Hùng Vương từ thời Văn Lang. Vì vậy nguồn gốc của hát Xoan mang đậm màu sắc huyền thoại gắn với các truyền thuyết, những câu chuyện dã sử và nhiều dị bản. Hiện tại mỗi làng Xoan đều có một bản riêng của mình về gốc tích Xoan nhằm khẳng định địa bàn Xoan của mình mới là phường "Xoan gốc". Bài viết này, trên cơ sở tổng hợp từ kết quả nghiên cứu của các công trình đã công bố chúng tôi xin thử bàn luận về nguồn gốc của hát Xoan từ 3 hướng tiếp cận: Thứ nhất, dựa trên các câu chuyện về nguồn gốc hát Xoan ở các làng Xoan; Thứ hai, dựa trên bản thân loại hình nghi lễ diễn xướng này; Thứ ba, đặt Xoan trong mối tương quan hát Dặm, hát Nhà tơ, hát Quan họ...; từ đó đưa ra những nhìn nhận về loại hình diễn xướng đã được UNESCO công nhận là di sản văn hóa phi vật thể nhân loại.

Từ khóa: Nguồn gốc hát Xoan, hát Xoan, dân ca nghi lễ.

Đỗ Khánh Nhung: *Discussing the origin of Xoan singing in Phú Thọ province*

Xoan singing, or Loi Len singing, Tho singing, Khuc mon singing... are the worshipping style of the singing, which have a long history and is associated with the Hung Vương worshipping practice in Van Lang period. Therefore, the origin of Xoan singing is legendary, associated with the historical stories and their deviations. At present, each Xoan village has its own documentation of the Xoan origin and strives to confirm that Xoan is originated from that village. Based on the review of the published research works, we try to discuss the origin of Xoan singing from three approaches.: first, based on the stories of Xoan singing origins in Xoan villages; second, based on the type of performance ritual; third, based on the correlation between Xoan and Dâu singing, Nhà tơ singing, singing Quan họ singing... and give our statements on this type of performance which has been recognized by UNESCO as an intangible cultural heritage of humanity.

Keywords: Origins of Xoan singing, Xoan singing, ritual folk song.